

MÁRTON ANTALNÉ, SZŐTS ANNA meséi

1. *Az égyügyű fiatalasszon.* Tréfás mese, típusösszetétele AaTh 1387 + AaTh 1009. Az alapmese típuscíme: „Az asszonynak mindig azt kell tennie, amit a szomszédban lát”. Az ostoba asszonyról szóló tréfás mesének ez voltaképpen egyik láncszeme, melyet Márton Antalné önálló, rövid meseként mond el megtoldva a „Rablók a fa alatt” típusból ismert félreértéssel, mikor az ostoba asszony (ember) házastársa kívánságát, hogy „húzza be az ajtót” úgy értelmezi, hogy hozza magával AaTh 1009. A mesének törzsét képező két epizódnak, v. két epizód egyikének mindössze 3 magyar változatát ismerjük, valamennyit Erdélyből. A nemzetközi népmesekatalógus csak román változatokról tud. Az AaTh 1009 típus önállósult formában a magyarban eddig egyetlen egy változatban fordult elő (Kríza hagyaték, MTAK kéziratár Rui 4—r. 409. I. 77. f. 24. sz.).

2. *Kényēs Kinga.* Tréfás mese a helytelenül nevelt lusta, kényes leányról, aki türelmes férje mellett dolgozóssá válik. A férje, látva az igyekezetét, nem is őt bünteti meg, hanem az anyóst, aki a leányát rosszul nevelte. Apósát viszont megjutalmazza, mert a leányát engedelmességre és dologra oktatja. Ez a leányoktató, vagy inkább anyósoktató mese a nemzetközi népmesekatalógusban nem kapott helyet. A Magyar Népmesekatalógusban az MNK 1520B* típusszámra „A lusta leány anyját veje nevetségessé teszi” típuscímmel soroltuk be. Mesénknek egy mezőkovácsházi és egy ketesdi, kalotaszegi változatát ismerjük. Forrása egy bolgár mese (*Tündér Ilona*. Bp. 1960. 209—215.), melyet Márton Antalné már Magyarországon olvasott vagy hallott. Fel kell azonban tételeznünk, hogy valami hasonlóval Hadikfalván is találkozhatott, mivel a bolgár változatban elmondott AaTh 1370 változatot elhagyta, bár az a mese ismert a bukovinai székelyek között (ld. Fábíán Ágostonné 109. meséjét). A két mese összekapcsolása idegenszerű lehetett számára.